

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

SUMANIŪJŲ KAIMŲ STRATEGIJŲ ĮGYVENDINIMAS

kovas, 2024

zum.lrv.lt

Sumanus (SMART) kaimas – socialinė ekonominė sistema, kurios vystymusi suinteresuoti vietos gyventojai, siekdami padidinti kaimo vietovių patrauklumą ir gyvenimo kokybę, remdamiesi vietos stipriosiomis pusėmis ir galimybėmis, užtikrindami kuo platesnį kaimo gyventojų įsitraukimą ir bendradarbiavimą, kasdieninėje savo veikloje naudodami skaitmenines ir kitas technologijas, priima ir įgyvendina inovatyvius, į sisteminį pokytį orientuotus sprendimus, grindžiamus bendru poreikių supratimu ir veiksmų seka, nukreipta į aiškų specifinį vietos tikslą.

Žodį „smart“ sumanių kaimų kontekste galima įvardinti kaip:

S – sumanus

M – modernus

A – aktualus

R – reikšmingas

T – technologiškas.

Priemonės tikslas – skatinti kaimo vietovių plėtrą, didinti kaimo vietovių patrauklumą ir gyvenimo kokybę sumaniais, moderniais, aktualiais, reikšmingais, technologijomis grįstais sprendimais ir veiksmais (skaitmeninimas, švietimas, mokymas, konsultavimas, bendradarbiavimas, žiedinė ekonomika, aplinkos apsauga ir klimato kaitos pokyčių švelninimu grįsti paslaugų ir verslo modeliai).

PRIEMONĘ REGLAMENTUOJANTYS TEISĖS AKTAI

- Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros **2023–2027 metų strateginis planas**, patvirtintas Europos Komisijos 2022 m. lapkričio 21 d. sprendimu Nr. C(2022)8272;
- Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklės (2023 m. vasario 24 d. įsakymas Nr. 3D-102 - **Administravimo taisyklės**);
- Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Sumanieji kaimai“ įgyvendinimo taisyklės (2023 m. gruodžio 12 d. įsakymas Nr. 3D-841 **Sumaniųjų kaimų taisyklės**).
- Sumanių kaimų projektų įgyvendinimo gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro (2022 m. liepos 7 d. įsakymas Nr. 3D-428 - **Sumanių kaimų gairės**).

SVARBU!

Paramos teikimo ir administravimo tvarką, kurios nereglamentuoja Sumaniųjų kaimų taisyklės, nustato Administravimo taisyklės.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Biudžetas – 15 mln. Eur

Planuojamas Sumanaus kaimo strategijų (SKS) skaičius ~25

**Kvietimai teikti paraiškas numatyti 2024 m. balandžio – gegužės mėn.
Pirmojo kvietimo biudžetas – 8 mln. Eur.**

- 1 VVG, iki 0,5 mln. Eur;
- 2 VVG (1- pareiškėjas, 1 – partneris), iki 0,6 mln. Eur;
- 3 ir daugiau VVG (1 – pareiškėjas, kitos – partneriai), iki 0,7 mln. Eur.
- Į didžiausią iki 0,7 mln. Eur paramos sumą, neįtraukiant projekto partnerių VVG gali pretenduoti VVG, kurių teritorijoje gyventojų skaičius yra didesnis kaip 40 000.

PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE BŽŪP TIKSLŲ

- **SO8** skatinti užimtumą, augimą, lyčių lygybę, socialinę įtrauktį ir vietos plėtrą kaimo vietovėse, įskaitant bioekonomikos ir tvarios miškininkystės veiklas.
- **XCO** Horizontalusis tikslas - modernizuoti sektorių skatinant žemės ūkio ir kaimo vietovių žinias, inovacijas ir skaitmeninimą bei dalijimąsi jomis, taip pat skatinant jų diegimą.

R.40 Remiamų pažangiųjų kaimų strategijų skaičius;

R.3 Ūkių, pagal BŽŪP gaunančių paramą skaitmeninėms ūkininkavimo technologijoms plėtoti, dalis;

R.37 BŽŪP projektais remiamas naujų darbo vietų kūrimas;

R.41 Kaimo gyventojų, kuriems, naudojantis BŽŪP parama, sudarytos palankesnės sąlygos naudotis paslaugomis ir infrastruktūra, dalis

R.42 Asmenų, kuriems taikomi remiami socialinės įtraukties projektai, skaičius

- **h.1** - Skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas;
- **h.2** - Didinti kaimo gyventojų užimtumą ir socialinę įtrauktį;
- **h.4** - Modernizuoti kaimo vietas didinant gyvenimo sąlygų jose patrauklumą;
- **h.5** - Skatinti bioekonomikos verslus;
- **k.4** – Mažinti skaitmeninę atskirtį žemės ūkyje ir kaimo vietovėse.

SUMANAUS KAIMO STRATEGIJOS RENGIMO MODELIS

VVG + VVG nustato:

kryptis

temas

problemas

VVG + VVG aktyvinimo veiksmai:

organizuoja susitikimus,
konsultacija

vykdo mokymus, teikia
metodinę pagalbą

VVG savarankiškai atrinka projektus, kurie dalyvaus Strategijoje

Sumanaus kaimo projektų vykdytojai pateikia VVG projektus (Strategijos sudėtinė dalis)

Patvirtintos projektų paraiškų formos

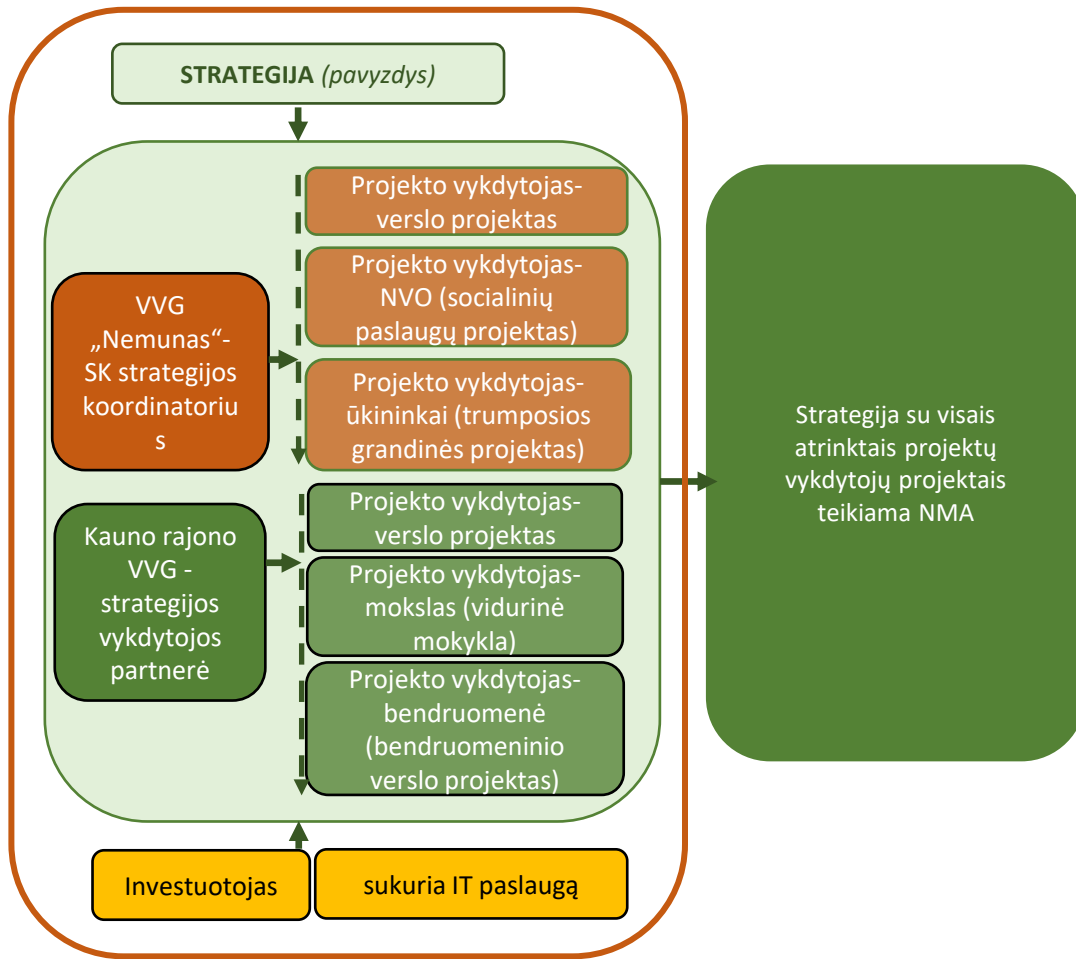
VVG koordinatore:

parengia bendras
Strategijos dalis su
atrinktais projektais

Parengia finansinį poreikį
dėl 12 proc. (paraiškos
sudėtinė dalis)

SKS administravimo išlaidas VVG ir VVG partnerės
planuoja proporcingai pagal projektus

Patvirtinta Strategijos paraiškos forma

TINKAMUMO SĄLYGOS STRATEGIJAI

- ✓ Strategija įgyvendinama **aiškiai apibrėžtoje, vientisoje VVG ir VVG partnerės (kai taikoma) atstovaujamoje teritorijoje**. Teritorija gali nesutapti su teritorinio administracinio vieneto ribomis. VVG bendradarbiavimo atveju, VVG ir VVG partnerės Strategijos įgyvendinimo teritorija gali ir nesiriboti;
- ✓ Strategija ir projektai įgyvendinami kaimo vietovėje, kuria gali būti: **viensėdis, kaimas, miestelis, miestas ar kita gyvenamoji vietovė, kurios gyventojų skaičius neviršija 6 tūkst.** (Strategija gali apimti kelias kaimo vietoves);
- ✓ VVG bendradarbiavimo su kita (-omis) VVG atveju, Strategija ir **projekto veiklos įgyvendinamos visų bendradarbiaujančių VVG teritorijose.**

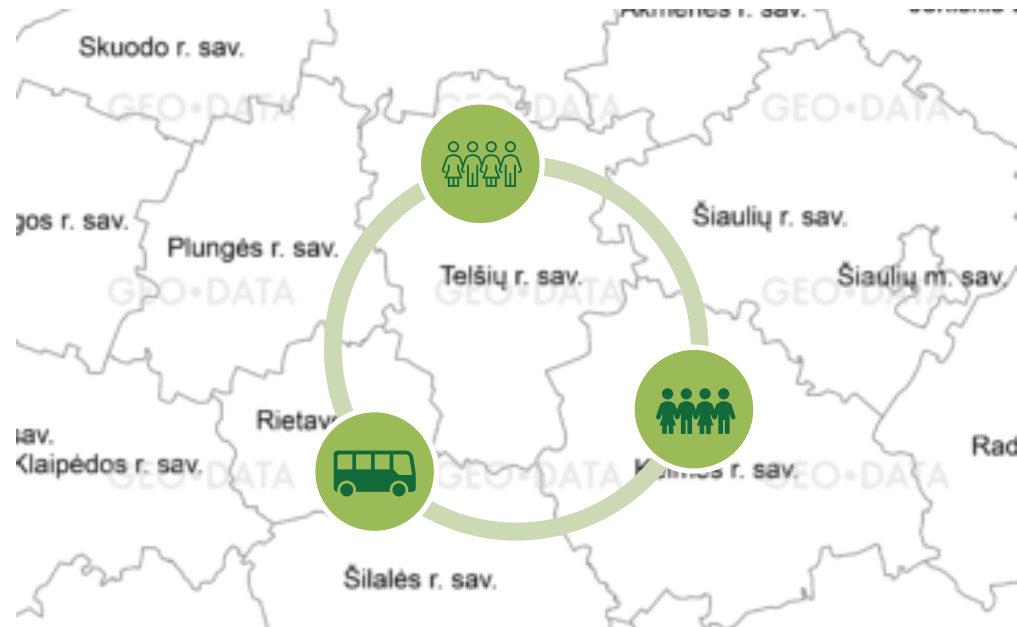
GALIMOS TERITORIJŲ APJUNGIMO FORMOS

Regioninis –
sumani trumpoji
tiekimo grandinė

GALIMOS TERITORIJŲ APJUNGIMO FORMOS

Trijų VVG
strategija
funkcinėje
teritorijoje –
sumanios
pavėžėjimo
paslaugos

GALIMOS TERITORIJŲ APJUNGIMO FORMOS

Teminės
teritorijos
strategija –
sumanus vietos
turizmas

VVG REMIAMA VEIKLA

12 proc.
tinkamų
finansuoti
Strategijos
išlaidų

Paramos
intensyvumas
– 100 proc.

Išlaidų
poreikis
grindžiamas
Fiksuotosios
normos
nustatymo
pažymeje

Nr.	Strategijos administravimo veikla	Tinkamos finansuoti išlaidos
1.	Strategijos vystymas	Bendrosios išlaidos – konsultacijos, susijusios su Strategijos ir sumanaus kaimo projektų įgyvendinimu.
2.	Strategijos valdymas ir koordinavimas	Darbuotojų darbo užmokesčio bei su juo susijusių darbdavio įsipareigojimų išlaidos už darbo laiką, dirbtą administruojant Strategiją; su Strategijos administravimu susijusių patalpų komunalinių paslaugų ir priežiūros išlaidos; Strategijos administravimo reikmėmis susijusių prekių įsigijimo.
3.	Strategijos teritorijos gyventojų aktyvinimas	Strategijos viešinimo ir aktyvinimo renginių organizavimo išlaidos, informavimo spaudoje, per televiziją radijo kanalais, internete išlaidos, vaizdo, garso medžiagos kūrimo išlaidos.
4.	Strategijos dalyvių bendradarbiavimas	Tarpusavio susitikimų ir (arba) susitikimų su potencialiais ir (arba) esamais projektų vykdytojais organizavimo išlaidos.

PROJEKTŲ VYKDYTOJŲ REMIAMA VEIKLA

Remiama veikla:	Projektų vykdytojai ir partneriai	Pagrindiniai reikalavimai	Intensyvumas
Vienam projektui suma iki 200 000 Eur			
Socialinis verslas	Privatūs juridiniai asmenys; Asociacijos, kurios atitinka NVO; Labdaros ir paramos fondai; Religinės bendruomenės ir bendrijos.	Projekto vykdytojas kartu su projektų vykdytojo partneriu veikia jungtinės veiklos sutarties pagrindu; Būti registruotu arba deklaravusiu nuolatinę gyvenamąją vietą ir vykdyti veiklą Strategijos teritorijoje;	iki 85 proc.
Bendruomeninis verslas	Viešoji įstaiga Bendruomeninė organizacija, atitinkanti Bendruomeninių organizacijų plėtros įstatymą.	Ūkininko, privataus žemės ūkio juridinio asmens EDV ne mažesnis nei 4 000 ir ne didesnis kaip 15 000 EDV;	
Viešųjų paslaugų perdavimo projektas	NVO	Fiziniai asmenys, kaimo gyventojai, vykdančys ūkinę komercinę veiklą Strategijos teritorijoje ir iš šios veiklos gautos pajamos ataskaitiniais metais (gautos tiesioginės išmokos neįskaičiuojamos į pareiškėjo veiklos pajamas) sudaro ne mažiau nei 12 minimalios mėnesinės algos dydžių	
Veiklos projektas	Mokslo ir mokymo įstaigos, NVO, savivaldybių administracijos	Būti sąžiningu, t. y. nekurti dirbtinių sąlygų, tinkamai nusišalinti, neteikti melagingos informacijos ir pan.;	iki 80 proc.
Privataus verslo pobūdžio projektas	Fiziniai ir juridiniai asmenys. Visais atvejais kai steigėjas ar vienintelis dalyvis yra vienas fizinis asmuo.	Nebūti skolingam VMI, SODRAI ir Agentūrai, nebūti likviduojamu, bankrutuojančiu;	iki 65 proc.
Viešosios naudos (ne pelno) projektas	NVO, savivaldybių administracijos	Vesti buhalterinę apskaitą.	iki 40 proc.

PAGRINDINĖS TINKAMUMO SĄLYGOS IŠLAIDOMS

- **Tiesiogiai susijusios su projekto įgyvendinimu ir būtinos** (projekto tikslai nebūtų pasiekti be projekte numatytų prašomų finansuoti išlaidų);
- **Nekeičiamos projekto įgyvendinimo metu**, t. y. projekto išlaidos, numatytos projekto paraiškoje ir patvirtintame projekte, jo įgyvendinimo metu negali būti keičiamos arba papildomos naujomis, išskyrus atvejus, nustatytus SP administravimo taisyklėse;
- **Patikrinamos projekto įgyvendinimo ir jo kontrolės laikotarpiu;**
- **Neviršyti vidutinių atitinkamų prekių, paslaugų, darbų rinkos kainų** (3 komerciniai pasiūlymai; patvirtinti įkainiai; atlikti darbų ar paslaugų pirkimai);
- **Įsigyjamos tik naujos prekės;**
- **Patirtos tinkamu laikotarpiu;**
- Tinkamų ir netinkamų išlaidų kategorijos ir kitos tinkamumo sąlygos, numatytos SP administravimo taisyklėse, Taisyklėse.

TINKAMUMO SĄLYGOS PROJEKTUI (I)

- ✓ parengtas pagal patvirtintą **SK paraiškos formą**, kuri yra sudėtinė Strategijos dalis;
- ✓ **tikslai turi atitikti Strategijos tikslus ir prisidėti prie jų įgyvendinimo;**
- ✓ **veiklos prisideda prie bent vieno Strategijos uždavinių įgyvendinimo ir bent vieno Strategijos rezultato rodiklių;**
- ✓ **uždaviniai aiškiai apibrėžti, parodo projekto esmę, išmatuojami;**
- ➔ **rezultatais siekiama naudoti visuomenei ir teigiamo poveikio / pokyčio pasirinktoje Strategijos temoje (-uose) ar srityje (-yse);**
- ✓ **investicijos į infrastruktūrą nukreiptos tik visuomenės viešiesiems poreikiams tenkinti;**
- ✓ **veiklos (veiksmai) turi turėti aiškius, pamatuojamus pagrindinius pokyčio rodiklius;**
- ✓ **įgyvendinimo poreikis turi tenkinti Strategijos teritorijos ir jos gyventojų poreikius.**

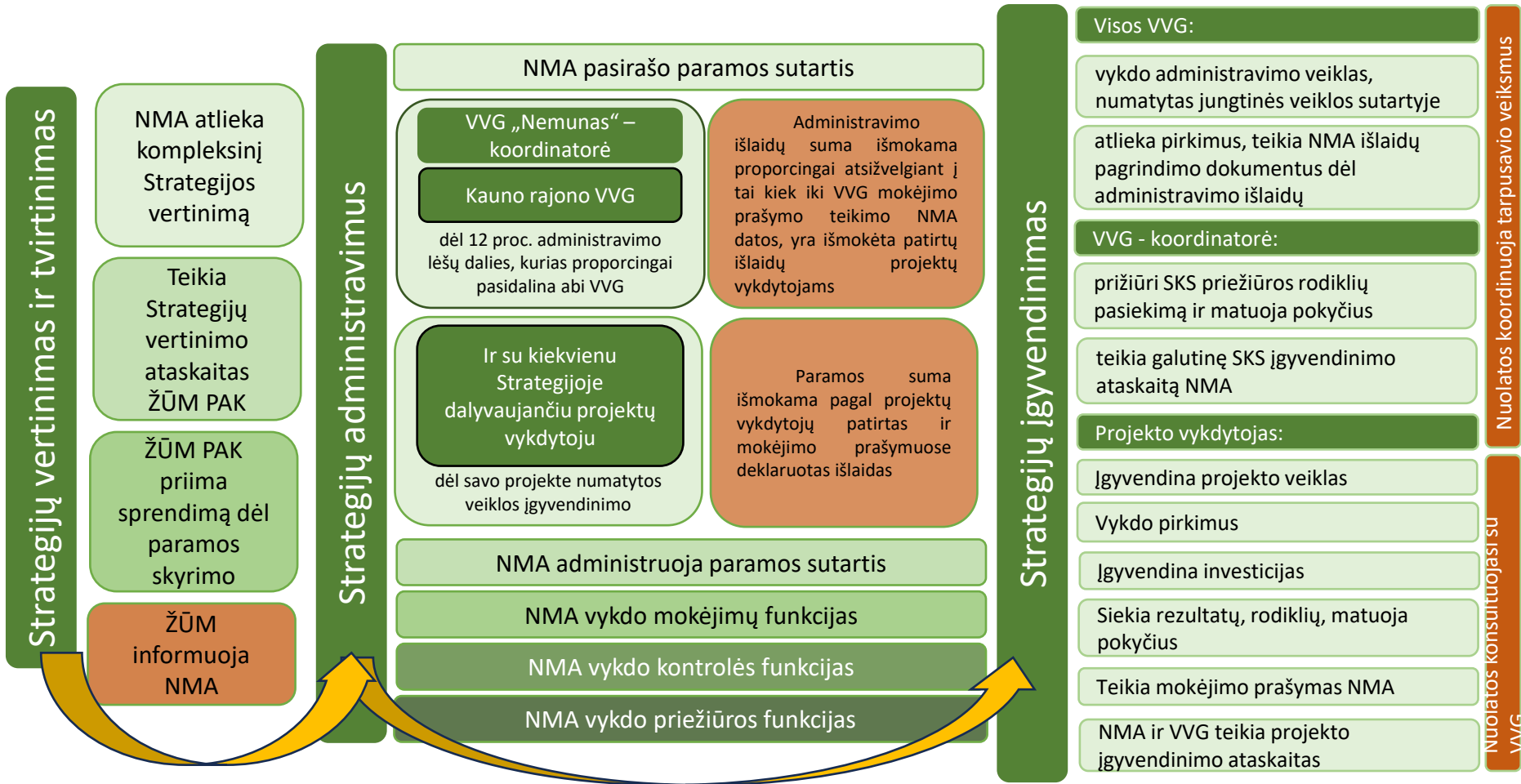

TINKAMUMO SĄLYGOS PROJEKTUI (II)

- ✓ Jei projekto veikla susijusi su verslo kūrimu ar plėtra, kartu su paraiška teikiamas **verslo planas**;
- ✓ Verslo kūrimo ir plėtros atvejais projektas turės atitikti **ekonominio gyvybingumo rodiklius ir jų reikšmes numatytas** Ekonominio gyvybingumo nustatymo taisyklėse;
- ✓ kai teikiama paraiška **socialinio ar bendruomeninio verslo kūrinimui ir plėtrai arba viešųjų paslaugų perdavimo projektas**, turi atitikti Socialinio ir bendruomeninio verslo vykdymo bei viešųjų paslaugų perdavimo pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones gairėse numatytus reikalavimus;
- ✓ Naujos darbo vietos kuriamos ir išlaikomos vadovaujantis **Naujos darbo vietų sukūrimo ir išlaikymo metodika (3D-39)**;
- ✓ Projektas turi būti vykdomas **VVG teritorijoje, išskyrus** jeigu projekte numatyta ekonominė veikla, susijusi su mobiliąja prekyba, paslaugų teikimu, taip pat atlygintinų ir neatlygintinų pavėžėjimo paslaugų teikimu;
- ✓ Taisyklėse pateiktas **neremiamų veiklų sąrašas**;
- ✓ Kitos tinkamumo sąlygos numatytos **Sumaniųjų kaimų taisyklėse, SP administravimo taisyklėse**.

SUMANAUS KAIMO STRATEGIJOS VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS

Atrankos kriterijai (I)

Nr.	Atrankos kriterijaus pavadinimas	Balų skaiči us
1. 	Strategija siekiama BŽŪP SP 8 tikslo (<i>SP 8 tikslo įgyvendinimas įrodomas aiškių rodiklių ir jų reikšmių pasirinkimu, t. y. prie kokio konkrečiai rodiklio Strategija prisideda, bei nurodoma kiekybinė rodiklio pasiekimo reikšmė. Didžiausias galimas surinkti balų skaičius pagal šį kriterijų skiriamas susumavus 1.1 ir 1.2 kriterijų balų reikšmes</i>).	25
1.1	Strategija sudaromos sąlygos skatinti kaimo gyventojų ir kaimo bendruomenių verslo iniciatyvas, didinti kaimo gyventojų užimtumą diegiant skaitmeninius sprendimus ir (arba) IT technologijas.	10
1.2.	Strategija sudaromos sąlygos didinti kaimo gyventojų socialinę įtrauktį, socialines inovacijas , diegiant skaitmeninius sprendimus ir (arba) IT technologijas, sprendžiant kaimo vietai aktualias problemas (socialinių ir (arba) viešųjų paslaugų prieinamumo skaitmeninimas ir (arba) IT panaudojimas).	15
	Partnerystės mastas ir įvairovė (projektų vykdytojų įsitraukimas pagrįstas konkrečiais projektų elementais (veiklomis). (Didžiausias galimas surinkti balų skaičius pagal šį kriterijų skiriamas susumavus visų 2.1, 2.2 ir 2.3 kriterijų balų reikšmes).	30
2.1	Strategija įgyvendinama su ne mažiau kaip trimis skirtingų sektorių projektų vykdytojais . Strategijoje dalyvauja nevyriausybinę organizacijų, savivaldybių ir verslo (įskaitant žemės ūkio verslą) sektorių atstovai	10
2.2	Strategija įgyvendinama dviejų ir daugiau VVG .	10
2.3	Strategijai įgyvendinti pasitelkiami papildomi ekonominiai ir (arba) intelektiniai ištekliai (fizinio arba juridinio asmens (išskyrus biudžetines įstaigas) piniginės lėšos, pastatai, įrenginiai, transporto priemonės ir pan.) ir (arba) intelektinis kapitalas).	10

Atrankos kriterijai (II)

Nr.	Atrankos kriterijaus pavadinimas	Balų skaičius
3. 	Projekto vykdytojas yra (arba Strategijoje dalyvauja kaip paslaugos teikėjas) mokslo ir (arba) mokymo įstaiga , kuri turimomis mokslo žiniomis ir kompetencijomis prisideda prie Strategijos veiklos ir (arba) pasiūlo konkrečius, praktinius problemų, iššūkių sprendimo modelius ar būdus.	5
4. 	Jaunimo įtraukimas. Bent vienas projekto vykdytojas Strategijos pateikimo dieną yra jaunas žmogus iki 29 metų (įskaitytinai) ir (arba) Strategija skirta kurti ar plėtoti paslaugas jaunimui iki 29 metų (įskaitytinai)	5
5. 	Strategijoje kuriamos ir (arba) plėtojamos viešosios paslaugos , išskyrus biudžetinių įstaigų teikiamas paslaugas.	15
6. 	Aplinkosaugos Strategija, arba bent vienas projekto vykdytojas įgyvendina projektą (100 proc. šio vykdytojo investicijų) aplinkosaugos srityje	20
Didžiausia galima balų suma:		100

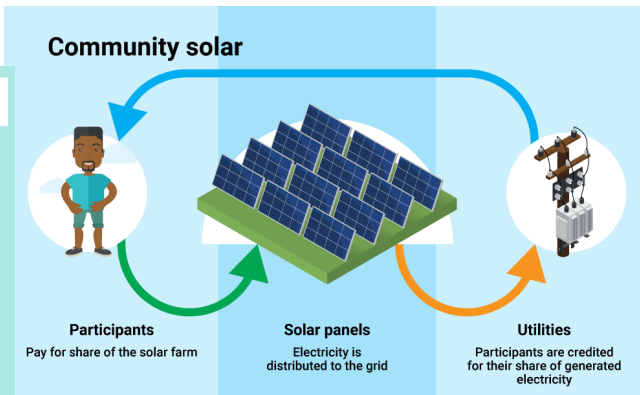
SVARBU!

Privalomasis mažiausias Strategijos atrankos balų skaičius – 60 balų. Nesurinkus privalomojo mažiausio 60 balų skaičiaus, Strategija atmetama.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

SUMANIŪJŲ KAIMŲ TEMOS (I)

**Išmanūs
sprendimai**

Pažangi vietos infrastruktūra ir viešosios paslaugos

Sritis

Socialiniai tinklai, e-platformos

Saugumas ir apsauga (pvz., vizualinis stebėjimas, oro kokybės jutikliai)

Nuotolinis mokymas

Transporto paslaugos (pvz., „telebusai“ (į paklausą reaguojančio transporto paslaugų forma, pvz., neįgaliesiems ar kt.)

E-sveikata

Atliekų tvarkymas (pvz., konteinerio užpildymo sekimas jutikliais)

Išmanūs
sprendimai

Vietos ekonomika

Sritis

Tikslusis žemės ūkis

Internetinė prekyba (pvz., vietiniais produktais)

Kaimo turizmas (remiantis protingais sprendimais)

Dalijimosi platformos (pvz., spec. įranga, transportu)

Trumposios maisto tiekimo grandinės ir vietos maisto sistemos

Marius Jonutis „Kaimo pasaka“

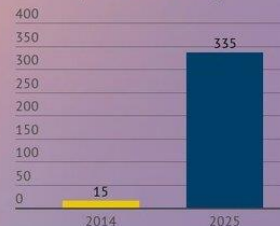
Kaip Pramonė 4.0 keičia pasaulį?

Dalijimosi ekonomika

Tiek respondentų tikisi, kad iki 2025 m. visame pasaulyje bus daugiau kelijama ir važinėjama ne savais automobiliais, o *dalijantis jais su kitais**

Dalijimosi ekonomikos vertė
(mlrd. JAV dolerių)**

Dalijimosi ekonomikai būdingi požymiai:

Remiamasi technologijomis

Aktyviau socialiai bendraujama

Teikiama pirmenybė galimybei naudotis, o ne nuosavybės teisei

Dalijamasi asmeniniais daiktais, o ne įmonės turtu

Įsitvirtina tarpusavio paslaugos (P2P, angl. *peer to peer*)

Bendrai vartojama

Užtikrinama lengva prieiga prie reikiamų daiktų

Atvirai pateikiami atsiliepimai, taip įgyjant didesnę žmonių pasitikėjimą

Šaltiniai:

* Pasaulio ekonomikos forumo tyrimas „Deep Shift – Technology Tipping Points and Societal Impact“, 2015
** <https://9000.g/2x28pdq>

Išmanūs
sprendimai

Aplinkos apsauga ir klimato kaita

Sritis

Maisto švaistymo problemos sprendimai (žiedinės ekonomikos principų taikymas)

Sumanūs žaliosios infrastruktūros sprendimai

Tausus gamtos išteklių vartojimas ir atstatymas (sumanus vartojimas)

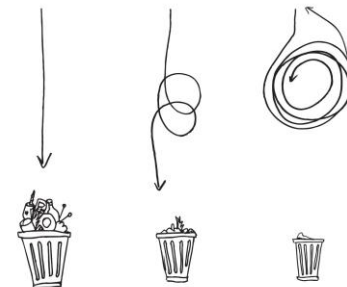
Atsinaujinančioji energetika

Agroekologija ir agrarinė aplinkosauga

TIESINĖ
EKONOMIKA

PERDIRBIMO
EKONOMIKA

ŽIEDINĖ
EKONOMIKA

Pažangios
iniciatyvos

Pažangi
infrastruktūra

Pažangios
institucijos/
įstaigos

Pažangios
paslaugos

Pažangi
visuomenė

Ką daryti, norint sėkmingai sukurti sumaniųjų kaimų koncepciją?

- kurti iniciatyvas ir skatinti tarpusavio bendradarbiavimą;
- siekti **pasiūlyti naujus sprendimus**, susijusius su būtina infrastruktūra, informacinėmis ir ryšių technologijoms, institucijoms, aktyvinančioms ir koordinuojančioms darbą;
- **kurti paslaugas**, kurios tenkintų vietos bendruomenių poreikius;
- didinti kaimo gyventojų suvokimą apie **naujas technologijas ir jų galimybes**.

Ar Lietuvoje mes jau turime sumanių sprendimų?

vietinis verslas

edukacija

maisto apsauga

demokratinis įsitraukimas

sveikata ir gerovė

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Lietuvių sukurtas sprendimas: „UPA Medical SPA“ Druskininkuose veikia bekontaktė registratūra

Sistema atlieka visas svečio įsiregistravimo funkcijas: randa svečio rezervaciją, patikrina asmens dokumentą, pateikia užsakytų paslaugų suvestinę, priima mokėjimą per banko mobiliąją programėlę, suprogramuoja ir išduoda svečio kambario raktą-kortelę. Visa terminalo įranga sumontuota į specialiai tam sukurtą baldą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

GYVOJI BIBLIOTEKA

Smurto, neapykantos mažinimas
visuomenėje, atviros visuomenės
kūrimas.

„Gyvoji biblioteka“ – tai vieta, kur žmonės tampa knygomis ir pasakodami savo istoriją griauna stereotipus apie socialinę atskirtą patiriančias visuomenės grupes.

SMART Villages

European CAP Network (Europos kaimo plėtros tinklas (EKPT))

<https://enrd.ec.europa.eu/>

Kitų šalių
pavyzdžiai

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

„Pays Gourmand” – žemės ūkio produktų naudojimo skatinimas Prancūzijos restoranuose

<https://www.paysgourmand.com/>

Pareiškėjas - trys bendradarbiaujančios Prancūzijos VVG.

Sumanus elementas - sukurta speciali interneto svetainė ir interaktyvus žemėlapis, kuriame pavaizduoti visos maisto kokybės ženklų akredituotos Prancūzijos maitinimo įstaigos. Svetainės vartotojai svetainėje gali pamatyti trumpą kiekvieno restorano ar kavinės aprašymą, kontaktus, bei siūlomus patiekalus Pays Gourmand.

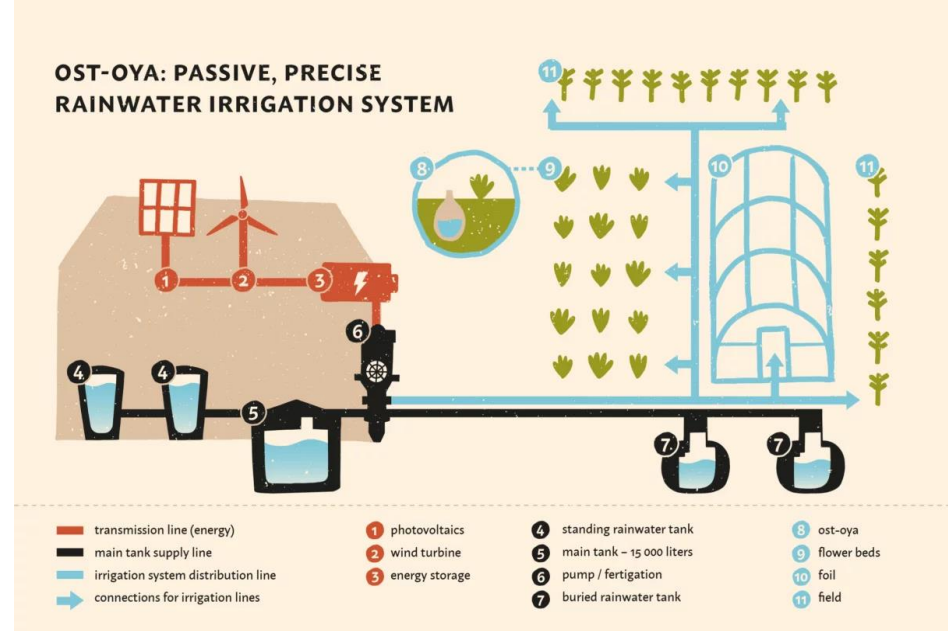

- Sumanumas - sukurta sistema suteikia aplinkai nekenksmingą ir ekonomišką sistemą, nepriklausomai nuo vandentiekio ir elektros sistemų;
- vietos ekonominė veikla yra atspari klimato kaitai ir galimoms grėsmėms dėl vandens trūkumo ar energijos kainų kilimo;
- sprendimas gali padėti kurti darbo vietas kaimo teritorijose.

Projekto dalyviai - vietos bendruomenės, ekspertas, savivaldybė, statybos bendrovė, ūkininkas.

Lietaus vandens drėkinimo sistema Lenkijoje

Panaudojant šiuolaikines technologijas visiškai išnaudojami atsinaujinantys vandens ir energijos šaltiniai.

SUMANUS KAIMAS TAI.....

- ✓ Bendruomenės, kurios nuolat mokydamosi pažinti, **išnaudoja kaimo pranašumus** ir populiarina gyvenimo kaime vertybes, kuria gyvybingus kaimus.
- ✓ **Skaitmeninės technologijos ir inovacijos**, kurios padeda užtikrinti aukštesnę gyvenimo kokybę, geresnes viešąsias paslaugas, geresnį ir taupų vietos išteklių naudojimą.
- ✓ **Tradicijų ir naujausių technologijų sąsajos**, kurios leidžia kaime kurti naujas vertės grandines.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

Ačiū už dėmesį

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA
PVM kodas LT886751917

Biudžetinė įstaiga
Gedimino pr. 19,
LT-01103 Vilnius

+370 5 239 11 11
zum@zum.lt
zum.lrv.lt